PREDLAGATELJ: ŽUPAN OBČINE JESENICE
PRISTOJNOST: OBČINSKI SVET OBČINE JESENICE
POROČEVALKA: PETRA DEČMAN, VODJA ODDELKA ZA DRUŽBENE DEJAVNOSTI IN SPLOŠNE ZADEVE

PREDLOG ZA PRISTOP OBČINE JESENICE K ZDRUŽENJU ZGODOVINSKIH MEST SLOVENIJE

1. UVOD

Republika Slovenija ima bogato in raznoliko kulturno dediščino ter dolgo tradicijo organiziranega varstva, s spoštovanjem kulturne dediščine pa bogatimo tudi sodobno življenje: dragocene vsebine delamo dostopne, široko odpiramo vrata muzejev in gradov, na tradiciji gradimo gospodarsko prihodnost[1]. Stara mesta oz. posamezni deli slovenskih mest predstavljajo izreden potencial tako za lokalna okolja, kot tudi širše. Določena mesta ali posamezni deli naselij oz. objekti so razglašeni za kulturne spomenike, vendar pa vlaganja v prenovo le-teh oz. oživljanje starih mestnih jeder predstavlja velik izziv za vrsto slovenskih občin.

Občinski svet občine Jesenice je na 12. redni seji dne 31. 3. 2016 obravnaval in sprejel Novelacijo razvojnega programa Občine Jesenice 2011-2025, v kateri so med glavnimi prioritetami na področju Kakovost življenja opredeljeni infrastrukturni in programski projekti, ki se nanašajo na področje turizma in kulture. V omenjenem razvojnem programu je opredeljeno oživljanje mestnih središč, s tem, da bo razvoj turizma oz. nadgradnja ter razvoj novih turističnih produktov temeljil na strategiji diferenciacije od drugih destinacij, povečanju povezovanja med deležniki na destinaciji, regionalnem in nacionalnem in čezmejnem povezovanju, intenzivnejšem vključevanju turističnih produktov v distribucijske kanale, predvsem pa, da je potrebno izkoristiti in vključiti industrijsko rudarsko preteklost in jo spremeniti v turistično priložnost[2].

Na svoji 16. redni seji dne 27. 10. 2016 je Občinski svet občine Jesenice obravnaval in sprejel tudi Lokalni program za kulturo občine Jesenice 2017 – 2020 (v nadaljevanju: LPK), kjer je med ključnimi strateškimi projekti opredeljena tudi nadgradnja kulturnih programov in mrežno povezovanje (stalna naloga) ter ustrezni prostorski pogoji za delovanje osrednjih kulturnih institucij.

V Izvedbenem delu LPK so tako poleg infrastrukturnih projektov ter ohranjanja nepremične kulturne dediščine (Obnova Ruardove graščine, obnove cerkve na Stari Savi, zagotovitve ustreznih pogojev za knjižnico in gledališče) predvideni tudi projekti, ki se nanašajo na dvig kakovosti in konkurenčnosti kulturne ponudbe (nadgradnje programov glede na nove trende).

---

[1] Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014 – 2017, Uradni list RS, št. 99/2013
[2] Novelacija razvojnega programa Občine Jesenice 2011-2025, Priloga 1, Prednostno področje Napredno gospodarstvo, Podpodročje: Podjetništvo, turizem, podeželje, Ukrep: Spodbujanje podjetništva in inovativnosti v turizmu.

2. OBRAZLOŽITEV

Železarstvo ima na Jesenicah bogato tradicijo, ki se kontinuirano razvija od srednjega veka do danes. Pomembni mejniki v tem razvoju so bili postavljeni z začetki rudarjenja v Savskih jamah, z izgradnjo fužin, velikih in industrijskih hal konec 19. in v začetku 20. stoletja ter nove jeklarne na Koroški Beli. Spomin na te mejnike je od leta 1951 ohranjal Tehniški muzej Jesenice oz. danes Gornjesavski muzej Jesenice s sedežem na muzejskem območju Stara Sava, ki ga je Občina Jesenice ustanovila za opravljanje javne službe na področju muzejske dejavnosti.

Občina Jesenice je, kot lastnik območja in objektov na Stari Savi, s katerimi upravlja javni zavod Gornjesavski muzej Jesenice in so razglašeni kot spomeniki lokalnega pomena, v preteklih letih izvedla vrsto investicij v objekte. Za ta namen je pridobila sredstva sofinanciranja Republike Slovenije (ministrstev, pristojnih za kulturo in šolstvo za obnovo objekta Kasarna, za obnovo t.i. Trga 2 ter za obnovo zidov pudlovke in plavža), ESRR in Republike Slovenije (za obnovo objekta Kolpern), norveškega finančnega mehanizma (za obnovo t.i. Trga 1) ter sredstva sofinanciranja čezmejnega sodelovanja OP SLO-IT (za postavitev urbane opreme), saj zgolj z lastnimi sredstvi občine, vlaganja v kulturno infrastrukturo v takem obsegu ne bi bila možna. Zato si Občina Jesenice že vrsto let tudi prizadeva za razglasitev celotnega območja Stara Sava kot spomenik državnega pomena. Nosilec aktivnosti razglasitve je pristojni Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, kar pomeni, da Strokovne podlage za razglasitev za spomenik državnega pomena pripravlja Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Kranj.

Mnoge občine, ki se srečujejo z različnimi izzivi s področja obnove kulturnih spomenikov ter programov oživljanja starih mestnih jeder, med seboj niso povezane, zato v dialogu z državnimi organi in institucijami ter pri pridobivanju sredstev doma in v tujini ne morejo delovati usklajeno in uspešno reševati zahtevnih strokovnih problemov. Zato je bilo 21. 6. 2001 na predlog 6 občin na slavnostni skupščini na Ptuju ustanovljeno gospodarsko interesno združenje Združenje zgodovinskih mest Slovenije, ki zastopa interese Občin na področju ohranjanja in spodbujanja življenja in razvoja starih mestnih jeder ter hkrati skrbi za kulturno dediščino Slovenije. Trenutno se vanj povezuje 14 starih slovenskih mest (Idrija, Koper, Kostanjevica na Krki, Kranj, Novo mesto, Piran, Ptuj, Radovljica, Slovenske Konjice, Škofja Loka, Tržič, Žužemberk, Metlika in Kamnik).

Osnovni cilj Združenja zgodovinskih mest Slovenije je organizirano in povezano nastopanje ter delovanje zgodovinskih mest Slovenije v zasledovanju skupnih interesov in ciljev, vse z namenom spodbujati razvoj in novo življenje zgodovinskih mest. V ta namen opravlja naslednje dejavnosti:

- uveljavitev projektov prenove zgodovinskih mestnih jeder kot nacionalnega programa strategije razvoja Republike Slovenije,
- predstavljanje starih mest pred državnimi in drugimi organi in v strokovnih institucijah v Republiki Sloveniji in v drugih državah,
- sodelovanje pri organiziranju in izvajanju prenove starih mestnih jeder v Republiki Sloveniji,
- sodelovanje s podobnimi tujimi asociacijami zgodovinskih mest in vključevanje vanje,

- iskanje najprimernejših rešitev ter določanje operativnih in specifičnih ciljev (npr. izmenjava strokovnih izkušenj, načrtov prenov in naročanje raziskav, določanje prioritet),
- priprava konkretnih programov za dosego postavljenih ciljev,
- izvajanje pobud, ki prispevajo k izboljšanju življenjskega standarda na območju starih mestnih jeder,
- povezava z ostalimi zgodovinskimi mesti ter razvijanje strategije skupnega marketinga z namenom povečanja ozaveščenosti, da so zgodovinska mesta umetnosti zaklad in turistična privlačnost ter da ohranjanje kulturne dediščine omogoča gospodarski in družbeni razvoj,
- priprava poročil in publikacij ter vzdrževanje stikov z mediji,
- na podlagi predhodno usklajenih interesov sodelovanje na področjih, ki so značilna za stara mesta (kultura, turizem, šolstvo, šport, ipd.),
- sodelovanje z rednim šolskim in obšolskim sistemom z namenom vplivati na vzgojo mladih o pomenu kulturne dediščine,
- spodbujanje vseh oblik izobraževanja na področju prenove kulturne dediščine (materiali, tehnologija obdelave, načini vgradnje),
- izmenjava izkušenj in mnenj med članicami združenja,
- pridobivanje finančnih sredstev za delo združenja,
- znižanje stroškov pri skupnih projektih, zanimivih za vse članice združenja,
- izdelava projektov prenove, ureditvenih načrtov in drugih urbanističnih projektov oz. sodelovanje in svetovanje pri izdelavi le-teh,
- prizadevanje za razglasitev zgodovinskih mestnih jeder za kulturni spomenik,
- prizadevanje za vpis zgodovinskih mestnih jeder v seznam Unescove kulturne dediščine,
- organiziranje "Šolo prenove" skupaj z gradbenimi podjetji,
- predlaganje sprejema zakonodaje, ki bo pospešila prenovo (racionalizacijo postopkov za pridobitev dokumentacije, odpravo oz. zmanjšanje DDV pri prenovi poslovnih prostorov, priznanje večjih davčnih olajšav),
- organiziranje medobčinskega sklada za financiranje prenove v zaščitenih območjih in na podeželju.

Predlog programa dela in finančnega plana Združenja zgodovinskih mest Slovenije za leto 2017 so potrdili člani programsko-delavne skupine ter predstavniki vseh občin članic na sestanku dne 7. septembra 2016 v Škofji Loki in za leto 2017 obsega:

- izmenjavo gostovanj in promocijo vključenih mest na večjih prireditvah, ki potekajo v mestnih središčih članic Združenja zgodovinskih mest Slovenije,
- izmenjavo promocije in predstavitve mest, njihove turistične ponudbe in ponudnikov preko brezplačnih objav v lokalnih medijih (npr:. objava koledarja prireditev),
- trženje zgodovinskih mest (med drugim je na predlog Slovenske turistične organizacije Združenju zgodovinskih mest Slovenije zaupano vodenje, koordiniranje in upravljanje turističnega produkta Mesta in kultura na nacionalnem nivoju),
- pripravo projektov za sodelovanje na različnih evropskih ter nacionalnih razpisih:
  - predvidena je prijava na razpis Creative Europe v letu 2018, v letu 2017 pa bo potekala priprava projekta Festival Mest (predlog projekta vsebuje postavitev kvalitetnih in atraktivnih kulturnih vsebin mest in kroženje ali izmenjava teh vsebin med mesti in partnerji projekta),
  - preveritev možnosti priprave projektov na razpis Evropa za državljane in možnosti sodelovanja na razpisih LAS,

- izvajanje programa izobraževanj »Šola Prenove« za ponovno pridobitev starih obrtniških znanj, potrebnih za prenovo in posledično povečanje delovnih mest, in sicer skupaj z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Fakulteto za arhitekturo iz Ljubljane, Srednjo gradbeno, geodetsko in okoljevarstveno šolo iz Ljubljane, Šolskim centrom Škofja Loka in Obrtno zbornico Slovenije. V letu 2017 je predvidena izvedba 4 delavnic (delavnica apnenih ometov, kamnoseška delavnica, delavnica za projektante, delavnica o lesu),
- podelitev priznanj za najbolj uspešno izvedene prenove objektov kulturne dediščine,
- predstavitev knjige Dragocenosti starih mestnih jeder ob 15-letnici združenja,
- priprava in izvedba strokovne ekskurzije po mestih – članicah Združenja zgodovinskih mest Slovenije.

Glede na predstavljene (že izvedene in načrtovane) dejavnosti Združenja zgodovinskih mest Slovenije ocenjujemo, da dejavnosti sovpadajo tudi z zastavljenimi cilji Občine Jesenice na področju turizma in kulturne dediščine, zato predlagamo pristop Občine Jesenice k Združenju zgodovinskih mest Slovenije.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC

Za izvajanje navedenih dejavnosti Združenje zgodovinskih mest Slovenije vsako leto sprejme program dela, skupaj s finančnim načrtom. Sredstva za članarino, ki je v letu 2016 znašala 1.500 EUR, so vključena v predlog proračuna občine Jesenice za leto 2017 (proračunska postavka 5060 Članarine, konto 402923 Druge članarine).

4. PREDLOG SKLEPA

Na podlagi navedenega in v skladu 14. členom Statuta Občine Jesenice (Ur. list RS, št. 101/2015) ter 84. in 119. členom Poslovnika o delu Občinskega sveta občine Jesenice (Uradni list RS, št. 2/2016), predlagam Občinskemu svetu občine Jesenice v razpravo in sprejem naslednji

SKLEP:
Občinski svet občine Jesenice soglaša s pristopom Občine Jesenice k Združenju zgodovinskih mest Slovenije.

ŽUPAN
Tomaž Tom MENCINGER

Pripravila:
Petra Dečman, univ.dipl.geogr.

Številka: 300-1/2016-4
Datum: 21. 11. 2016